

Tijdschrift voor Tandheelkunde

AUG.-SEPT. 1931 XXXVIII JAARGANG AFLEVERING 8-9

REDACTIONEEL GEDEELTE

MODERNE TANDHEELKUNDE

De Congressen te Londen en Parijs gehouden, geven uiteraard aanleiding, ons af te vragen wat de waarde van deze groote internationale samenkomsten is geweest en wat er sinds New-York en Philadelphia in 1926 is veranderd.

Waar het Londensche Congres van 1914 door het uitbreken van den wereldoorlog vrijwel onmiddellijk moest worden beëindigd, was het Congres in Philadelphia eigenlijk de eerste internationale tandheelkundige bijeenkomst, sinds in 1909 in Berlijn het 5e Congres in den Rijksdag werd gehouden.

En ofschoon er in die zeventien jaren heel wat gewijzigd was, met name de oorlogschirurgie en alles wat daarmee verband houdt enorm was vooruitgegaan, wil het ons toch voorkomen, dat het verschil niet zóó opvallend was als thans sinds Philadelphia te constateeren viel.

Wat namelijk te Parijs voor den opmerzkamen beschouwer spoedig duidelijk werd, was de volmaakte omwenteling, die in de laatste jaren in het tandheelkundig denken heeft plaats gegrepen over vrijwel de geheele linie, waarbij eenerzijds de reparatieve tandheelkunde heeft plaats gemaakt voor de prophylactische, anderzijds de denkbeelden over caviteits-preparatie, brugwerk en partieele prothese geheel gewijzigd zijn door de mogelijkheden die nieuwe materialen en methoden hebben gebracht.

Hebben dus de gezichtspunten in de Orthodontie, de Conserveerende tandheelkunde, de Parodontose een groote verandering ondergaan, evenzeer is de techniek zelve zoozeer verbeterd, dat hier inderdaad van een omwenteling sinds 1926 mag worden gesproken.

Want hoewel al deze dingen op zichzelf natuurlijk bekend waren voor een ieder, die zich van den vooruitgang van zijn beroep op de hoogte heeft gehouden, hier trof de eenheid van denken over de geheele linie in een richting die ons vroeger zooal niet vreemd was, dan toch slechts incidenteel tot uiting kwam.

Wie in de gelegenheid was, met de leiders der tandheelkunde in de verschillende landen van gedachten te wisselen, zal deze meening telkens bevestigd hebben gevonden, zoodat men kan zeggen, dat wat voor vijf jaren nog sluimerde, thans voor goed gewekt is en een ingrijpende wijziging zal brengen in de tandheelkunde der toekomst.

Wil men het anders zeggen, dan zou men het ook zóó kunnen formuleeren: De mechanische problemen waarmede de tandheelkunde en de tandartsen zich sinds jaar en dag hebben bezig gehouden, hebben afgedaan en hebben plaats gemaakt voor biologische problemen!

Hieruit volgt dat het mechanische denken en de mechanische opvoeding evenzeer plaats zullen moeten maken voor biologisch denken en een biologische opvoeding! Dat dit niet identiek behoeft te zijn met een medische opvoeding, spreekt vanzelf, al zal het zwaartepunt veel meer dan vroeger naar de medische zijde verlegd moeten worden.

Deze ééne slotsom kan zeker wel uit de afgelopen weken getrokken worden: De Onderwijsinrichtingen, die op de oude wijze zullen blijven voortsukkelen, zonder grondige reorganisatie en zonder leerkrachten op de hoogte van het huidige kennen en kunnen, zullen niet alleen hopeloos verouderd zijn, maar zullen ook tandartsen afleveren, die niet langer geacht kunnen worden, op de hoogte te zijn van hunne taak!

DE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

II.

Tweede dag.

Een belangrijk stuk — wegens het vroege ochtenduur nog ongeschonden-energie werd besteed aan de verkiezing van een afgevaardigde naar het Tijdschrift voor Tandheelkunde. Leek het bij de eerste ronden te zullen gaan tusschen den favoriet van het bestuur en één uit de vergadering, toen de beslissing op zich liet wachten, bedankten beiden achtereenvolgens en bereikte Edel ten slotte onbedreigd de finish. Vlotter was het tevoren geloopt met de aanwijzing van drie leden voor den Raad van Beroep, waarbij de van bestuurszijde aanbevolen en ten deele periodiek aftredende kandidaten zich in de gunst der vergadering mochten verheugen. Gekozen werden diensvolgens Sanders, Holthaus en Buisman. Een oogenblik had *van Andel* bedenkingen tegen de candidatuur van personen, die reeds in een der colleges voor Medisch Tuchtrecht zitting hadden, omdat hij het jammer zou vinden, indien een dezer leden der tuchtcolleges zich zou moeten verschoonen indien in deze laatste hoedanigheid dezelfde zaak opnieuw aan hun beoordeeling zou worden onderworpen. Noch *de Voorzitter*, noch *Sanders* konden dit bezwaar deelen; het leek hun ondenkbaar dat zooiets zich in de praktijk zou voordoen, aangezien de Raad van Beroep uitsluitend gevallen van leden der Maatschappij behandelt en met de Tuchtcolleges vermoedelijk slechts personen in aanraking zullen komen, die buiten het Maatschappij-verband staan.

Zoo kwam pas na ruim oponthoud het rapport van de commissie voor het ziekenfondswezen in bespreking. Nadat *de voorzitter* zijn verontschuldiging had uitgesproken over de late indiening (het oorspronkelijk voornemen was om in het begin van het jaar er een aparte vergadering aan te wijden) maar in de bereikte eenstemmigheid een ruime vergoeding zag voor de vertraging, gaf *Becker* als voorzitter der betreffende commissie, een korte toelichting op de totstandkoming van het rapport,

waarvoor het N. P. P.-rapport der vorige jaarvergadering als basis had gediend. Thans was het zwaartepunt gelegd in de voorgestelde commissie-van-vijf, aangezien het onmogelijk was gebleken om een uniform contract te ontwerpen, dat voor alle streken van het land toepasbaar zou zijn. Bedoelde commissie zou met inachtneming der sterk uiteenlopende plaatselijke toestanden een meer bevredigende regeling voor elk geval kunnen treffen.

Van Andel, als lid der ziekenfondscommissie, voelde zich gedrongen vooraf van zijn afwijkend standpunt in de vergadering getuigenis af te leggen. Doordat de kwestie der prothese uit het oorspronkelijk rapport was gelicht, had dit voor hem veel van zijn waarde verloren en had hij zijn stem eraan onthouden. Hij stelde dan ook voor om het rapport punt voor punt te behandelen, om aldus tot een juist inzicht te komen omtrent hetgeen algemeene instemming mocht verwerven en bijgevolg tot een werkprogram voor het volgende jaar zou kunnen dienen.

Bij de algemeene beschouwingen bepleitte *Loeb* het zoeken van veel meer contact met de besturen der ziekenfondsen, waartoe de bestaande federatie dier organen alleszins gelegenheid bood. De kwestie der vrije tandartsenkeuze, waarbij de voorwaarden voor de oude en voor de weinig ervaren practici gelijk zijn en blijven, had zijns inziens een correctie noodig; de jonge tandarts behoorde niet dezelfde plaats in te nemen als degene, wiens arbeid door meerdere ervaring en routine een grootere waarde voor het ziekenfonds heeft en dus recht gaf op een leidende positie. Bijgevolg zou, naar *van der Linden* aanbeval, ook de salariëering dienovereenkomstig, verband moeten houden met de ancienniteit.

De *voorzitter* moest van deze nieuwigheid niets hebben; de bestaande toestanden verdroegen geen voorschriften die voor menigen collega fnuikend zouden zijn en bij hem natuurlijk verzet zouden uitlokken. Men kon met het oog op de kaleidoscopische situatie niet anders doen dan zich tot algemeene richtlijnen bepalen, waarbinnen het mogelijk is om tot een vergelijk te komen. Dit was ook de reden waarom een regeling der prothese uit het rapport was weggelaten.

Bij de puntsgewijze bespreking van het rapport gaf de technische regeling der voorgestelde systematische hulp nogal aanleiding tot voorstellen inzake aanvulling en wijziging. Zoo wilde *Biallostowski* de verschillende stadia der behandeling door een maximaal tijdsverloop verbinden, wijl anders, naar hij meende, van een rationeele gebitssaneering in de praktijk niets terecht zou komen.

Berkenbosch Berends ontkende de behoefte aan een dergelijk tijdsvoorschrift, omdat de ziekenfondsen zich met de behandeling niet bemoeien en de regeling gaarne aan de tandartsen overlaten als de hoedanigheid daarvan verbeterd wordt. *Salomons* verwees deze zaak terecht naar de instructie der Zf. tandartsen, waar zij meer op haar plaats was dan in het rapport. Ook *Mr. Nord Thomson* vestigde er nog eens de aandacht op, dat het rapport voor de Maatschappij bestemd was en niet voor de ziekenfondsen, wier voorlichting bij punt III was ontworpen.

Hoe voortreffelijk het schema eener *rationeele* hulp aan niet-particuliere patienten in theorie was opgesteld, niemand zal zich in zijn binnenkamer de illussie gemaakt hebben, dat met een dusdanige regeling op het geduldige papier het beoogde resultaat eener gebitssaneering der massa met één slag zou zijn te verwezenlijken. Gelukkig, dat ter vergadering men zich daarvan evenzeer rekenschap wist te geven.

De in het schema voorgestelde verwijdering van „alle niet te behouden elementen” deed al dadelijk *Hoeksema* en *van Andel* clementie pleiten voor die carieuze, doch ongevoelige elementen, wier gebruikswaarde voor het kauwvermogen hun behoud, ook zonder eenige behandeling, wenschelijk maakte. Ook *Sanders* verloor de realiteit niet uit het oog en achtte het, evenals in de particuliere praktijk noodig om deze groep van patienten menschkundig te behandelen en hen na het wegnemen van de pijn niet, conform het schema, schablonenhaf te „attaqueeren” met een of meer ongevraagde extracties. Een en ander moest aan het persoonlijk inzicht van den behandelenden tandarts worden overgelaten.

Ook de bewoording van dit voorgestelde onderdeel eener stelsmatige behandeling stond dientengevolge aan critiek bloot. Was men het er al over eens, dat de categorische extractie van diep carieuze elementen op practische bezwaren zou stuiten, het criterium: „niet te behouden”, was veelal sterk afhankelijk van het subjectieve oordeel van den behandelenden tandarts. Na eenige pogingen om deze klip te omzeilen, werd besloten, om alle banden wat lossere te maken en zich tevreden te stellen met het voorschrift, dat „naar het verwijderen van alle niet te behouden elementen zal worden gestreefd.”

Met een voorzitterlijk beroep op het bestaan van een noodtoestand inzake de gezondheid van het gebit der massa, waarin de mij. zal trachten zoo goed mogelijk te voorzien, was deze concessie aan de praktijk alleszins verantwoord.

De punten III en IV werden vervolgens zonder discussie en dus ongewijzigd aanvaard.

Alleen bij V stelde *Bakker* de vraag of tevens was voorzien in het geval, dat een ziekenfonds met een of meer tandartsen over zou gaan tot oprichting van een kliniek voor N. P. P.-patienten *zonder* overleg met de betreffende instanties der maatschappij. Het leek hem gewenscht den leden nog eens duidelijk te maken dat zulks niet geoorloofd zal zijn. De *voorzitter* was het er mee eens en zegde toe om zoo noodig een daarop betrekking hebbende alinea in te lasschen.

Van Eupen had in de toelichting tot punt V de toestemming voor een overeenkomst, behalve van de minimum eischen inzake behandeling der patienten, ook afhankelijk gesteld willen zien van zekere minimum eischen inzake de honoreering en vreesde dat deze wel eens in het gedrang zouden kunnen raken. *Salomons* wist hem echter te overtuigen, dat op grond der machtsverhoudingen het beter was geoordeeld dit voor elk geval over te laten aan de vertrouwensmannen.

Nadat nog eenige vragen tevredenstellende beantwoording van de bestuurstafel hadden gevonden, was men genaderd tot de conclusies van het rapport, waarvan alleen de laatste, n.l. het bindend besluit, een opmerking van *Bakker* uitlokte, die daarin het voorgeschreven „voorafgaande overleg” niet noodig oordeelde. De vereischte toestemming van het H. B. was in de gevallen, waarin overleg geboden was, voldoende waarborg daarvoor en bij overeenkomsten, welke aan te stellen eischen bereids voldeden, overbodig. Aangezien *Mr. Nord Thomson* hem in zoverre bijviel, dat in de toelichting bij punt V daarover niet gesproken werd, hetgeen tevens noodig zou zijn, was de voorzitter bereid deze redactie dienovereenkomstig aan een nadere critische beschouwing te onderwerpen. Zoo was het rapport in zijn geheel door de zeef gegaan onder finale goedkeuring van de vergadering.

Een punt van bespreking vormde toen nog de kwestie van de prothese, waaromtrent *Visser* nadere inlichtingen verlangde. Het desbetreffende antwoord des voorzitters, die de regeling daarvan aan de prudentie van de commissie-van-vijf dacht over te laten, lokte bezwaren uit. *Sanders* stelde niet voldoende vertrouwen in de almacht van dat college om alle vraagstukken tot een bevredigende oplossing te brengen en verlangde aanvulling met een der leden van het D. B., liefst den voorzitter. *Bakker* viel hem daarin bij en achtte het niet toelaatbaar om de te benoemen commissie ten deze zonder mandaat te laten. Hij zou gaarne voor de eerstvolgende vergadering van haar een studierapport tegemoet zien, waarin althans een begin gemaakt werd met de oplossing van dit vraagstuk. De *Voorzitter* ontkende dat

de terzijdestelling uit gebrek aan moed voortkwam, verklaarde zulks uit de complicaties, waarvoor men bij den aanvang reeds was komen te staan, doch had geen bezwaar de commissie in bedoelden zin opdracht te geven en beloofde *Berkenbosch Berends* om op spoed aan te dringen.

Nadat ook hieromtrent de diverse sprekers tevreden gesteld waren, werd het rapport in zijn geheel goedgekeurd. Alleen *van Andel* verklaarde zijn stem er aan te moeten onthouden. De commissie voor het ziekenfondswezen, wier taak met de finale aanvaarding van het rapport in een volgende bijeenkomst eindigt, zal nog de definitieve redactie in overeenstemming brengen met de wenschen der vergadering.

Na de lunch bleef nog als laatste punt van de agenda over het jaarverslag van de Codificatie-commissie. Deze commissie werd, zooals zij zelf opmerkte, „het grootste deel van het werkjaar zeer in beslag genomen, doordat zij gezamenlijk met de commissie ter bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk op verzoek van het H. B. had te adviseeren omtrent de verhouding tusschen de Mij. en hare leden enerzijds en de „tandheekkundigen” anderzijds.” Het resultaat van deze bemoeiingen was neergelegd in een advies van de meerderheid en een van de minderheid der commissie. Na breedvoerige besprekingen in het H. B. had dit, naar de *Voorzitter* uiteenzette, zich vereenigd met het meerderheidsrapport en het overgenomen. Aangezien het bedoelde verslag de afdelingen nog niet had gepasseerd, zouden de besprekingen slechts een voorloopig karakter kunnen dragen en zou diensvolgens deze aangelegenheid nog de bekrachtiging noodig hebben van de eerstvolgende vergadering.

Namens de meerderheid der commissie gaf *Sanders* als voorzitter een nadere toelichting op het verslag en het daarmee verband houdende H. B.-voorstel tot regeling van de verhouding tot de „tandheekkundigen”. Aan de hand van ingekomen vragen hoe collega's hadden te handelen bij eventueel, zakelijk contact, bleek de commissie al spoedig, dat niet naar de ingeving van het oogenblik kon worden gehandeld, doch de behoefte ontstond om principes vast te leggen als richtsnoer. De overwegingen in de desbetreffende bijlage van den beschrijvingsbrief, die het eigenlijke voorstel inleidden, dienden ook, om de aan te nemen houding naar buiten te rechtvaardigen, dewelke de toets der critiek moest kunnen doorstaan. Vaak was de redactie dier overwegingen tijdens de bespreking gewijzigd om aan de bedenkingen van verschillende commissieleden tegemoet te komen. Kort samengevat gaf *Sanders* die overwegingen aldus weer, dat de manier waarop de groep der „tandheekkundigen” wette-

lijk geschapen was als „heel erg” moest worden gekwalificeerd. Maar ook al weten wij dat hierbij wettelijk gesanctioneerd is, wat als de brutaalste wetsovertreding moest worden beschouwd, zoo hebben wij ons daarbij neer te leggen; wij zijn, ook voortaan, niet in de eerste plaats geroepen om op eene nauwlettende handhaving der wet acht te geven, doch hebben wel het recht en de plicht om de waardigheid van ons beroep hoog te houden en de daarmee samenhangende belangen te beschermen, welke ook als van algemeen belang kunnen worden aangemerkt. Daarmee zou echter niet strooken een houding van kleinzieligheid tegenover de personen der „tandheekundigen”. Op grond van het statutaire voorschrift, waarin de Mij. de bevordering van de belangen der tandheekunde is opgedragen, was zij verplicht aan den nieuw geschapen toestand aandacht te schenken en diensvolgens moest zij bereid zijn om, wanneer zulks mocht worden gevraagd, medewerking te verleenen bij pogingen om de praktijkbeoefening der „tandheekundigen” aan de tandheekunde ten goede te doen komen. De Mij. had echter niet tot taak om de belangen der „tandheekundigen” als zoodanig voor te staan, doch wel die van het publiek, voor zover die daarbij in ’t spel zijn. Daar wij echter niet overtuigd zijn, dat de diensten dier categorie van practici aan de tandheekunde ten goede komen, werd zulks in het voorstel nog eens uitdrukkelijk gestipuleerd. Wanneer het voorstel der commissie mocht worden aanvaard, was hij overtuigd, dat de Mij. daarmee een waardig standpunt zou innemen zoowel tegenover de „tandheekundigen” als tegenover het publiek.

Na deze toelichting was het woord aan de minderheid, vertegenwoordigd door *van Andel* en *Visser*. Eerstgenoemde kon zich met de eerste 6 punten van het voorstel geheel vereenigen; ten aanzien van het laatste gedeelte zag hij niet in het nut om nog eens de buitenwereld te laten weten dat er verschil is tusschen de beide categoriën. *Visser* was van meening dat de Mij. bij haar bereidverklaring tot medewerking om de praktijkbeoefening der „tandheekundigen” op een hooger peil te brengen niet ver genoeg ging; het was geen zaak van wenschelijkheid, doch van plicht; de Mij. was het eenige lichaam van die categorie zou kunnen opvoeden, in de eerste plaats om zich stipt te houden aan de verleende bevoegdheid en niet, zooals het geval is, deze geregeld te overschrijden. Om dat te bereiken was het scheppen van een relatie eerste voorwaarde; zoolang wij zulks niet hadden beproefd, zouden wij onze plicht niet hebben gedaan.

De *voorzitter*, het Mij.-standpunt hiertegenover preciseerend,

ontkende de zedelijke plicht, zoowel voor de Mij. als voor de individueele leden, om initiatiefnemend deze groep van practizeerenden verder te helpen, nadat onzerzijds met alle middelen getracht was om de regeering van het onjuiste der beraamde regeling te overtuigen. Bovendien gaf de minderheid niet aan op welke wijze zij zich dat voorstelde.

Thans was de vergadering in de gelegenheid om haar inzichten naar voren te brengen. *Backer Dirks* achtte voorzichtigheid geboden zoolang er geen zekerheid bestond, dat in de kwestie der bevoegdverklaringen het eindstadium bereikt was. Niet wetend wat de naaste toekomst nog voor verrassingen zou kunnen brengen, voelde hij voorshands weinig voor het scheppen van een bepaalde verhouding, al was hij in beginsel wel tot eenige toenadering geneigd. *Berkenbosch Berends* vond in het ontbreken van elke controleerbare opleiding der tandheekkundigen en in het feit dat zij, in weerwil van hun beperkte bevoegdheid zich op de geheele tandheekkunde werpen, voldoende reden om elke relatie af te wijzen. Ook *van Eupen* die in de tandheekkundigen, geen beoefenaren der tandheekkunde zag, *Parmet* en *Berman* verklaarden zich tegen elken vorm van toenadering. *Sanders*, in tweede instantie het woord verkrijgend, weerlegde de bezwaren van van An del tegen den vorm van het voorstel nopens de verhouding tusschen tandartsen en „tandheekkundigen” en las daarom tot volledig begrip de gedragslijn voor, zooals die voor de verschillende gevallen was ontworpen en in de voorgestelde redactie was samengevat. Hij kon echter, hoewel de gedragslijn in wezen met van An del's bedoelingen overeenstemde, met diens bezwaren tegen den gekozen vorm meegaan en was bereid een redactiewijziging over te nemen. Tegenover Visser betoogde hij nogmaals, dat niet de maatschappelijke belangen der „tandheekkundigen” docht slechts hun arbeid onze aandacht vereischte. Voor zoover laatstgenoemde een waardige humane houding vroeg tegenover bedoelde groep van personen, stond hij aan zijn zijde, maar een collegiale verhouding als tusschen beoefenaren van eenzelfde beroep bleef buitengesloten.

Om de bezwaren der minderheid te overbruggen werd de redactie der betreffende zinsnede eenigszins gewijzigd en zoo hechte de vergadering haar voorloopige goedkeuring aan de voorgestelde gedragslijn en aan de conclusies:

„1. dat alles moet worden vermeden, wat een verzet zou be-
teekenen tegen een toestand, welke, hoewel door ons ontraden
„en betreurd, door de wet is geschapen.

„2. dat er tusschen „tandheekkundigen” en tandartsen niet een

„dusdanige professioneele verhouding kan bestaan als tusschen „tandartsen onderling.”

Nadat dit belangrijke onderwerp aldus tot een tevredenstellend einde was gekomen, richtte *Visser* een woord van hulde en dank voor de tegemoetkoming tot den voorzitter der commissie.

De rondvraag bracht ditmaal geen belangrijke of langdurige besprekingen over onverwachte aangelegenheden. Slechts enkele opmerkingen werden gemaakt. Zoo wekte *van den Berg* de leden op om hun hulp belangeloos te verleen en aan de ouden van dagen waarover „Pro Senectute” haar zorgen uitstrekt.

In zijn slotwoord sprak de *voorzitter* vriendelikheden aan het adres der recipieerende afdeeling en haar regelingscommissie voor de gastvrijheid en de „vertroeteling” den deelnemers aangedaan. *Berkenbosch Berends* van zijn kant bespeurde overeenstemming tusschen de zomersche weelde buiten en de goede harmonie binnen en vertolkte den dank der vergadering voor de „keurige” leiding.

Waarna het traditioneele diner volop gelegenheid bood om onder culinaire en muzikale genietingen het happy end der bijeenkomst te vieren.

B.